

Rebolusyong Pahayagan Pangmasa sa Panay

Tuig 43, Numero 9

Hiligaynon nga Edisyon

Oktubre 2020

Editorial

Bulan sang Mangunguma, Bulan sang Pagbato!

Bulan sang Oktubre – bulan sang mga mangunguma, bulan sang pagkaon. Tuigan ini nga ginaselebrar sang United Nations paagi sa pagkilala sa adlaw sang Oktubre 16 bilang World Food Day. Apang sa kadam-an sang pumuluyo, ilabi na ang ara sa sektor sang agrikultura, ang adlaw sang Oktubre 16 ang ginakabig nga World Hunger Day ukon Adlaw sang Gutom.

Bag-o pa man ang pandemya, ara na sa 891 milyones nga pumuluyo sa bilog nga kalibutan ang nagabatyag sang gutom sa matag-adlaw kag 135 milyones naman ang nagabatyag sang tuman kalala nga gutom. Posible madugangan pa sang 130 milyones ka pumuluyo nga ginagutom resulta sang pandemya kag pagbagsak sang mga ekonomiya. Ang resesyon sa ekonomiya nga gintuga sang pandemya ang magapadulong sa ‘hunger pandemic’ sa bilog nga kalibutan kon indi gilayon mahatagan sang atensyon.

Ang ining gutom sa kalibutan, mabatyagan man sa pungsod Pilipinas. Sining Hulyo lamang, ginpagwa sang UNFAO nga may ara sang 59 milyones nga Pilipino sadtong 2019 ang ginakabig

nga “food insecure” kag nakabatyag sang malala nga kawad-on sa pagkaon. Ini ang nagbutang sa pungsod Pilipinas bilang nagapanguna sa listahan sang mga pungsod sa Southeast Asia nga “food insecure” ang pumuluyo. Sining Setyembre lamang, nagpagwa ang Social Weather Stations (SWS) survey nga may ara sang 7.6 milyon ka panimalay ang nagaatubang sang gutom. Kadam-an sang mga ginagutom ang ara sa mga kaumhan nga nagadepende ang palangabuhian sa agrikultura – mga mangunguma, mamumugon sa uma kag mga mangingisda.

Ang gutom nga nabatyagan sang kadam-an nagasalamin sang bangkarote nga mga polisiya sa agrikultura kag sang export-oriented, import-dependent nga ekonomiya sang pungsod.

Nagakupos ang dutang agrikultural sa pungsod nga amo ang mayor nga sorsa sang pangabuhian kag pagkaon sang pumuluyo. Sa pihak sang pagkupos, malagpad nga dutang agrikultural ang ginatamnan sang pananum pang-eksport kapareho sang oil palm, pinya kag saging ukon ginabaylo gamit nga dugang nagapagamay sang duta

nga sarang matamnan sang palay, mais kag mga kararuton para sa bastante nga pagkaon.

Humalin sang 2015, nagapanubo na ang kontribusyon sang agrikultura sa Gross Domestic Product (GDP) o kita sang pungsod. Sang 2019, nagnubo pa ini sa 9.2% kon ikumpara sang 2018 nga 9.7% kag sadtong 2015 nga ara sa 11.3%. Ekspektaron nga maganubo pa gid ang kontribusyon sang sektor sang agrikultura sini nga 2020 bangud sa epekto sang padayon nga pag-implementar sang Rice Liberalization Law, kag mga restriksyon sa sektor sang agrikultura bangud sang Covid-19 pandemic.

Sa pihak nga bahin, padayon nga naga-import ang gubyerno sang mga agrikultural nga produkto kapareho sang bugas, kalamay, karne kag iban pa.

Deka-dekada na nga lugmok kag ginapabay-an sang gubyerno ang aton mangunguma. Nagapabilin nga atrasado kag pugtak-pugtak ang pagpanguma sa daku nga bahin sang kaumhan. Resulta sini, indi makatibawas sa pagkalubong sa utang kag kaimulon ang sahing mangunguma. Ginpalala pa ini sang mga polisiya kag programa nga nagabutang pa gid sa ila sa kumunoy sang kaimulon.

Nagapabilin nga 7 sa 10 ka mangunguma ang wala sang kaugalingon nga duta nga ginatalauma. Sa pihak sang ginapabugal sang gubyerno nga mga land reform program sini humalin sa PD 27 ni Marcos

tubtob sa Comprehensive Agrarian Reform Program ni Cory Aquino, nagapabilin nga yara sa kontrol sang pipila ka dalagkuan nga agalon may duta kag korporasyong agri-business ang malagpad nga mga asyenda, plantasyon kag palayan sa bilog nga pungsod.

Ara gihapon sa ila kamot ang Hacienda Luisita (6,453 ektarya) sa Tarlac, Hacienda Looc (8,650 ektarya), Hacienda Roxas (8,813 ektarya), Hacienda Zobel (12,000 ektarya) sa Batangas, Araneta Estate (3,000 ektarya) sa Bulacan, Hacienda Dolores (8,000 ektarya) sa Laguna, kag Hacienda Yulo (7,100 ektarya) sa Pampanga. Sa Mindanao, masobra sa 500,000 ka ektarya sa 5 ka rehiyon ang ginatamnan sang mga pang-eksport nga produkto nga saging, oil palm, kape kag iban pa. Isa sa mga pinakadaku diri ang plantasyon sang pinya kag saging sang Dole-Philippines.

Sa Panay ara ang katalagman nga madulaan sang duta kag pangabuhian ang linibo nga tumandok kag mangunguma bangud sa mga proyektong NGP sang DENR, megadam sa Tapaz kag Calinog, kag padayon nga land conversion para sa mga subdibisyon kag mga mall.

Wala halos sang nabaton nga suporta ang sektor sang agrikultura halin sa Department of Agriculture. Sa pungsudnon nga badyet nagalab-ot lang sa 67 bilyones pesos ang badyet sa agrikultura, samtang ang Build, Build, Build Program sang rehimeng Duterte may 1.1 trilyones pesos. Ang ALPAS-Covid sini nga programa puro lang hambal kag wala sang kongkreto nga tikang agud mabuligan ang mga magagmay nga mangunguma agud makabangon sa epekto sang lockdown sa agrikultura.

Mumho nga P5,000 sa idalum sang Financial Subsidy for Rice Farmers ang gintanyag sini sa mga mangunguma sa panahon sang lockdown nga indi man tanan ang nakabaton bangud sa madamo nga rekisitos pareho sang kontrobersyal nga SAP. Nabalaha pa ang Fertilizer Scam sang DA kon sa diin overpriced nga mga abono ang ginbakal sini para ipanagtag sa mga mangunguma. Luwas pa diri, ginhimo pa nga negosyo ang pagpanagtag sang binhi kag abono. Para makuha ang libre nga binhi kag abono kinahanglan anay baklon sang mangunguma ang ginabaligya sang DA nga binhi kag abono.

Samtang ginanegosyuhan sila sang DA, padayon naman ang pag-agunto sang mga mangunguma sa epekto sang Rice Liberalization Law. Nagpabilin sa P10 tubtob P13 lamang ang bakal sa ila sang kada kilo sang paray samtang P15.00 ang ila gasto sa kada kilo sang paray nga mapatubas.

Ang Daba-Daba ang rebolusyonaryong pahayagan pangmasa sa Panay. Ginapublisar ini makaisa kada bulan. Ginabaton sang Daba-Daba ang ano man nga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita kag mga suhestyon para mapauswag ang aton pahayagan.

@panayrevinfo

@Daba-Daba Panay

dabadabapanay.home.blog

Sa subong nga Isyu

***Editorial: Bulan sang Mangunguma, Bulan sang Pagbato!** p1

* Mga opensiba sang NPA batok sa teroristang militar p3

* Nagaduging nga terorismo sang rehimeng Duterte sa Panay p4

* Pag-antus sa edukasyon sa panahon sang pandemya p5

*Mga Balita p7

*Pagtatap sa pasyente nga may hilanat p11

*Binalaybay p12

*Rebanek p12

*Caduy p13

*Ngita Tinaga p14

Sa pihak nga bahin, wala naman naghubo ang presyo sang bugas sa merkado sa pihak sang pahambog sang mga ekonomista ni Duterte kag ni Cynthia Villar nga paagi sa Rice Liberalization Law magabarato ang bugas sa merkado.

Malala man ang kahimtangan sang mga magagmay nga mangingisda. Magluwas sa malain nga epekto sang mga kalamidad sa ila pangabuhian, gina-antus pa gid nila ang mga kontra-mangingisda nga polisiya kaangay sang Amended Fisheries Code, Agriculture and Fisheries Modernization Act, No Dwell Zone Policy, mga penalidad, reklamasyon, eko-turismo kag iban pa.

Diri sa Panay, ang mga mangingisda nga apektado sang bagyong Ursula sang nagligad nga tuig wala pa nakabaton sang ayuda halin sa gubyrno. Ginpalala pa ini sang umabot ang pandemya kag ginimponer ang mga quarantine kag lockdown. Dugang nga nabuhinan ang kita sang mga mangingisda sang P3,000 kada bulan umpisa sang mga lockdown. Subong, gapangatubang naman sila sang dugang nga pagbuhin sang kita bangud maumpisa naman ang fishing ban sa Visayan Sea sa Nobyembre 15 tubtob Pebrero 15 sa masunod nga tuig.

Sa pihak sang mabaskog nga panawagan sang mga mangunguma sa matuod-tuod nga reporma sa duta, nagakaigo nga suporta kag serbisyo sa sektor sang agrikultura, kag ayuda sa panahon sang mga kalamidad, nagapabilin nga bungol ang rehimen ni Duterte. Sa baylo, ginakabig pa sini nga mga terorista ang mangunguma kag mangingisda nga nagademanda kag nagapanukot sang serbisyo halin sa gubyrno.

Wala pa nakuntento ang ini nga rehimen sa pagsabwag sang kakugmat paagi sa mga polisiya sini nga Oplan Kapanatagan, kontra-insurhensya kag pagtukod sang NTF-ELCAC, ginratsada sini ang pagpasar kag pagpirma sang Anti-Terrorism Law nga

mayor nga target amo ang mga kritiko sang gubyrno.

Sa idalum sang rehimeng Duterte, naglab-ot na sa 277 ka mangunguma ang ginpamatay umpisa sadtong July 2016. Lakip diri ang prominente nga land and peace advocate nga si Randy “Ka Randall” Echanis nga brutal nga ginpatay sadtong Agosto kag ang lider-mangunguma sa Miag-ao, Iloilo nga si John Farochilin.

Padayon man ang paglapas sang rehimeng Duterte sa tawhanon nga kinamatarung sang mga mangunguma paagi sa padayon nga militarisasyon sa kaumhan, pagtukod sang RCSP sa mga kabaryuhanan kon sa diin may mabaskog nga paghiliusa ang pumuluyo, pagpakugmat kag pilit nga pagpasurender sa mga kilala nga lider-mangunguma.

Sa tunga sining nagapalala nga krisis sosyo-ekonomiya kag pulitikal nga kahimtangan, ang sahing mangunguma wala na sang malauman nga kalubaran sa ila problema sa duta. Wala sila liwan nga saligan kundi ang paghugpong sang kaugalingon nga kusog kag pagsakdag sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa paagi sa armadong paghimakas.

Sa pagsulong sang armadong paghimakas lamang magasulong ang rebolusyonaryong agraryo nga amo ang magatapos sa pagka-ulipon sa kamot sang mga agalon mayduta. Amo ini ang matuod-tuod nga solusyon sa nagapadayon kag nagapalala nga krisis nga gina-agunto sang sahing mangunguma. Mangin matutom kita sa pag-organisa sa kubay sang mangunguma, kababainhan sa agrikultura, pamatanon kag mga mamumugon sa uma. Tukuron naton ang mga kaumhan bilang indi-marumpag nga balwarte sang aton paghimakas. Mag-amot kita sa pagpadaku kag pagpataas kapasidad sa pag-away sang aton Bagong Hangaway sang Banwa. Mangunguma, magbato! Mag-upod sa Bagong Hangaway sang Banwa! #DD

Mga opensiba sang NPA batok sa teroristang militar

Alas-kwatro sang hapon sang Oktubre 22 madinalag-on nga naambusan sang isa ka yunit sang New People’s Army sang Mt. Baloy Command ang tropa sang 12IB sa Brgy. Nayawan, Tapaz, Capiz. Nag-agum sang isa (1) ka patay kag apat ka pilason ang kaaway samtang hilway nga nakaatras ang mga pulang hangaway. Ang nasambit nga tikang sang NPA isa ka pangsilot nga aksyon batok sa 12IB nga nagasabwag sang kakugmat sa pumuluyo nga tumandok sa pagtener sang ila mga RCSP team sa binukid nga baryo sang

Tapaz. Pila sa mga ginareklamo sang mga pumuluyo ang masunod nga krimen:

- 1) Pagpamalay-balay para pahugon nga mag-surender ang mga sibilyan.
- 2) Pagpatipon sa mga pumuluyo para pahugon sang pagkapriso sang 12 ka tuig sa bayolasyon sang Anti-Terror Law ni Duterte kon mahibal-an nga nagahatag suporta sa NPA. Ang ginapalapta nila nga mabal-an

lang nga nagpainom sang bisan tubig lang sa NPA, ila dakpon kag prisohon.

3) Pagpwersa sa mga opisyal sang baranggay nga i-deklarar ang CPP, NPA, kag NDFP nga *persona non grata*.

4) Pagpwersa sa mga pumuluyo nga mag-pirma sang kasulatan batok sa NPA.

5) Pagpaggwa sang mga listahan sang sibilyan nga kuno katapo sang NPA kag pag-pahug sa ila mga pamilya.

6) Pagkampo sa sentro sang baryo kag pagbase sa mga *multi-purpose* kag barangay hall.

7) Pagkumpiska sa mga mangunguma sang ila mga paltik nga pusil nga ginagamit sa pagpangayam kag pangdependa sa ila panimalay.

8) Pagguba sa mga talamnan sang mais kag palay sang mga mangunguma.

9) Pagbale-wala sa mga pagsulundan kag tikang sa ikaayong-lawas kag pagpatigayon sang mga madamuan nga pagtipon nga nagabutang sa mga mangunguma sa peligro sang Covid-19.

Sang Oktubre 11, Ginsilutan sang isa ka yunit partisano sang Napoleon Tumagtang Command si Joel Bedonia nga *intelligence asset* sang PNP-CIDG banda alas-12:30 sang hapon sa Brgy. Cansilayan, Tigbauan, Iloilo. Katapu sang notoryus nga bandido nga RPA-ABB si Bedonia kag aktibo nga nagabalay sang *intelligence network* sa mga teritoryo nga ginahulagan sang NPA sa Sur nga bahin sang Panay.

Samtang sang nagligad nga Setyembre natigayon nga naiguan sang harassment tim sang Mt. Napulak Command ang detatsment sang Cafgu sa Luyang, Sibalom . #DD

Nagaduging nga terorismo sang rehimeng Duterte sa Panay

Sa ngalan sang Anti-Terrorism Law kag tulod sang kasakon sa poder ginadalian sang rehimeng Duterte ang tuyo nga dugmukon ang rebolusyonaryong kahublagan para dulaon ang pinakadaku nga katalagman batok sa iya diktadurya kag pasista nga paghari. Labi nga gin-arangka sang NTF-ELCAC ang kampaniya kontra-insurhensya kag pagpakugmat para pungan ang ano man nga dagway sang pagbato sang pumuluyo.

Pagbinutig kag mga patalang

Para tugahon ang ilusyon nga nagabunga ang nagapasingki nga kampaniya kontra-insurhensya sa Panay nagahimo kag nagapalapta ang NTF-ELCAC kag 3ID sang mga kabutigan sa radyo, pahayagan kag *social media*. Nagapagwa sila sang mga pahayag kag *post* sa *social media* nga malisyoso ginabansagan o gina-red tag bilang mga prenteng organisasyon kag *recruiter* sang CPP-NPA-NDF ang mga aktibista kag ligal demokratiko nga mga organisasyon sang pumuluyo pareho sang BAYAN, GABRIELA, ANAKBAYAN kag iban pa. Dugang pa ang

pagpasaka sang mga himo-himo nga mga kaso nga direkta nagadalag sang mga ligal nga personahe sa operasyon sang NPA pareho sang pagpasaka sang kaso sang Lambunao PNP sa secretary general sang Bayan-Panay nga kuno imbolbado sa engkwentro sang nagligad nga bulan sang Pebrero nga gintunaan sang pagkapatay sang pulis nga si P/Cpl. Nemis.

Bisan ang burukrasya labi na ang mga LGU hasta sa lebel sang barangay ang gina-pahog kag pilit nga ginapasunod sa lihok nga magpasar sang resolusyon nga nagadeklarar nga “*persona non grata*” kag terorista ang CPP-NPA-NDF sa ila mga sakop. Pati na sa pagsuporta sang Anti-Terrorism Law kon sa diin hungod nga ginpabaha sang 3ID sa *social media* labi na sa ila nga Facebook akawnt ang pag-post sang mga ‘de lata’ nga mensahe sang “pagsuporta” sang mga municipal LGU sa probinsya sang Antique kag Iloilo.

Maanomalya man ang ginapabugal sang AFP angut sa programa nga E-CLIP. Ginatiplang nila ang pumuluyo paagi sa pagpapirma para i-“clear” ang ila

ngalan kag para kuno magbaton sang *livelihood project*. Pero matapos ang amo nga mga aktibidad ginapabutyag sang 3ID nga sila mga surrenderee. Pareho sang natabo sa pumuluyo sa banwa sang Cuartero. Isa man ka modus operandi sang militar ang pagpanipon sang daan nga mga NPA surrenderee kag liwat-liwat nga ginapasurender ini pareho kay “Ka Carol” sa Tubungan kag nagadala pa sang mga ‘imported’ nga mga ex-NPA halin kuno sa Negros.

Ginapatalang sang militar ang publiko sa pagwaragwag sang mga *fake encounters* kag *fake recoveries* sa Corucuan, Igaras, Iloilo kag Binolusan Pequeno, Calinog, Iloilo sang Hunyo, sa Atimonan, Janiuay, Iloilo sang Agosto kag sa Siya, Tapaz, Capiz sang Setyembre. Tanan ini ginpanginwala sang mga yunit sang NPA nga may engkwentro nga natabo sa amo nga mga tinion.

Kakugmat indi kauswagan

Halos wala man untat ang pagdugok sang naga-operasyon nga mga tropang militar sa kaumhan kag kabukiran sang isla. Partikular sa Tapaz kag Calinog, halin Hulyo tubtob Oktubre naglunsar ang 12th IB sang 6 ka combat clearing operations nga indi magkubos sa kumpanya-kadaku nga pwera ang ginagamit agud lagson ang NPA kag kugmaton ang pumuluyo.

Halin pa sang Hunyo nakaposisyon ang mga RCSP team sa 10 ka barangay sa amo nga mga banwa sa tuyo kuno nga mapalapit ang serbisyo sang gobyerno sa pumuluyo para sa kalinong kag kauswagan. Pero sa pila na ka bulan nila nga pagtener sa mga komunidad wala sang anuman nga nahimo nga bulig sa kauswagan ang presensya sang mga pasista nga soldado kundi magsabwag sang kakugmat kag pagpaniplang. Samtang nagatener sa mga baryo ang pasistang 12th IB nagaduging lang ang ila pagpang-abuso pareho sang pagtener sa tunga sang baryo ukon sa panimalay mismo, iligal nga

pagpanglugas sang kabalayan, pagtalana sang *curfew*, pagpahubog kag pagpamahug. Ginatiplang nila ang pumuluyo paagi sa pagtawtaw sang kwarta kag proyekto kabaylo sang pagpasugot nga “magsurender” ang baryo o ideklarar nga “persona non grata” ang CPP-NPA-NDF. Ginapahug nga pwede sila kasuhan kag presohon sa idalum sang Anti-Terror Law kon mahibal-an nga nagasuporta sila sa NPA, bisan magpainom lang sang tubig. Ginamanduan man ang pumuluyo nga dapat tipon ang tanan nga mga balay sa sentro sang baryo ukon magbalay sa binit karsada kay kon indi, ila nga sunugon ang mga paray kag payag sa uma.

Nagtukod-tukod man sila sang mga ‘organisasyon’ sang mangunguma, kababainhan kag pamatan-on bilang bulos sa mga rebolusyonaryo nga sandigan nga organisasyon sang masa. Nagtukod sang ‘group chat’ sang mga pamatan-on sa *Facebook*. Paabuton naton ang masunod nila nga tikang nga ‘mass surrender’ sang bilog nga baryo, pilit nga pagpaentra sa CAFGU kag pagtukod sang sikreto nga mga impormer kag intel nila sa baryo.

Tanan ini nagatuyo nga waskon ang paghiliusa sang masa, paluyahon ang ila rebolusyonaryo nga ispiritu, kag magpasibo ang masa agod mapunggan ang ila pagbato para sa ila mga kinamatarung kag palangabuhian.

Dapat naton mapa-intindi kag ma-ahitar ang pumuluyo nga indi magpakugmat kag magpadaog-daog sa mga militar kag pulis, sa baylo tindugan nila ang ila kinamatarung nga mangabuhi sang hilway kag malinong, pamatukan ang mga halit sa ila pangabuhian kag seguridad sang mga imposiyon sang RCSP. Dapat mabuyok naton ang masa nga maghiliusa kag indi pagtugutan nga kontrolon kag diktahan sang pasistang RCSP ang ila pagpangabuhi kag matag-adlaw nga pagsinarayo. **#DD**

Pag-antus sa edukasyon sa panahon sang pandemya

Sa pagdula sang mga klase sa mga klasrum kag pagdumili sang gobyerno sa personal nga pagtudlo sang mga titser sa mga eskwelahan, ginduso sini ang *distance learning*. Kabahin sang *distance learning* ang modyular, *online*, telebisyon

kag radyo, kag *blended* nga pamaagi sang pagtudlo. Mayormente nga nagasalig ang ini nga mga pamaagi sa teknolohiya sang *internet* kag paggamit sang mga madasig nga kompyuter ukon abanse nga mga cellphone.

Dugang nga paantus sa mga estudyante, ginikanan kag manunudlo ang dala sang palpak nga *distance learning* sang Department of Education (DepEd) sa pag-abre sang klase sang Oktubre 5. Ang mga ordinaryo nga pumuluyo ang nag-abaga sang mga problema nga gintuga sang pagpatumbaya sang gobyerno ni Duterte. Ginbuyagyag sang mga problema sa *distance learning* ang mga kapalpakan ni Duterte.

Dugang nga gastos

Galastuhan sang ginikanan	
Solar panel kag battery	₱ 8,000.00
Inverter	₱ 4,000.00
Charger	₱ 200.00
Cellphone	₱ 7,000.00
TOTAL	₱ 19,200.00

Wala naghatag ang gobyerno sang libre nga mga kagamitan sa mga estudyante kag wala ini nagtukod sang mga pasilidad para makabulig sa pagtuon. Nagareklamo ang mga bumulutho sa binukid nga mga kabanwahanam sang Aklan, Antique, Capiz kag Iloilo sa kawawad-on sang *internet* kag kalayuon sang mga eskwelahan. Modyular nga pagtuon ang mayorya nga ginpili sang mga estudyante sa sini nga mga lugar bangud wala sila sang mga kompyuter kag mahinay ang internet.

Sa modyular nga pamaagi, ginahatagan lamang sang mga manunudlo sang modyul ang mga estudyante para ila tun-an. Unod sang mga modyul ang mga talakayan kag mga test para sa tumuluon sini. Kada semana, nagahiwat sang *reporting* ang mga estudyante sa ila manunudlo. Para makapamangkot kag makahibalo sang mga anunsyo halin sa ila mga manunudlo, kinahanglan sang estudyante nga mangin kabahin sang mga *online chat group* sa *internet*.

Malala ang ginaatubang sang mga estudyante sa mga lugar nga malayo sa mga eskwelahan. Sa mga binukid nga komunidad nga wala sang kuryente, kinahanglan sang mga ginikanan nga magbakal sang solar *panel*, *battery*, kag *inverter* para maka-charge sang cellphone.

₱19,200.00 ang kinahanglan nga patuhawon sang mga ginikanan para maka-umpisa sang modyular nga pagtuon ang ila mga kabataan. Nagakinahanglan pa nga magpa-load sa cellphone kada semana sang indi magnubo ₱100.00 para maka-internet. Dugang pa nga galastuhan ang pamasaha, balon kag pagkaon sang mga estudyante nga nagadulhog sa mga kabanwahanan para magreport sa ila maestra kada semana.

Estudyante, ginikanan, manunudlo ang naga-antus

Bisan pa man ginpabugal sang gobyerno nga nangin madinalag-on ang pag-abre sang klase para sa masobra 24 milyon nga mga bumulutho sa bilog nga pungsod, nagsungaw sa gihapon ang mga reklamo sang publiko. Nawaragwag ang kakulangan sang mga modyul, mga depektibo kag madamo sang mga sala nga materyal sa pagtuon, mahinay nga internet, kakulangan sa mga gamit sang bumulutho, kag pag-abusar sang DepEd sa mga manunudlo.

Kulang ang ginbalhag nga mga modyul sang gobyerno. Bangud sini, madamo sang mga manunudlo sa mga pampubliko nga buluthuan ang napilitan nga mag-imprinta sang mga modyul gamit ang ila kaugalingon nga kwarta. Ini bangod tuman kakulang ang pondo nga ginhatag sang DepEd sa mga pampubliko nga eskwelahan sa bilog nga pungsod.

Sang Oktubre 14, gin-ako sang DepEd nga imposible ang tayuyon nga blended learning gamit ang mga modyul. Para lamang sa tatlo ka bulan, kinahanglan sang 1.1 bilyon nga mga modyul para sa 22.4 milyon nga bumulutho. Nagalab-ot sa 1,754,067 nga mga estudyante halin sa kindergarten pakadto sa senior high school sa Western Visayas ang magatuon gamit ang nagakinahanglan sang *modular learning*, *online learning*, telebisyon kag radyo, ukon *blended* nga pamaagi sang pagtudlo.

Nabudlayan man ang mga ginikanan sa pagbulig sang ila mga kabataan sa pagtuon. Madamo ang indi maintindihan sa mga modyul kag indi masarangan sang mga ginikanan ang pagpaathag sa ila mga kabataan. Kadam-an sang ginikanan masako sa trabaho kag pangita sang palangabuhian kag madamo ang wala man gani nakatapos sang pag-eskwela. Masyado nga huol ang ginahatag sa mga

ginikanan nga gina-obligar pa sila nga mag-*tutor* sa kabataan.

Sa subong, obligado ang mga manunudlo nga mangin online ukon pwede tawgan - 24 oras, bilog nga semana- para sa mga pamangkot sang mga estudyante kag ila mga ginikanan. Ginapahimo ang mga manunudlo sang masobra 200 nga mga bidyu kada semana para sa modyul sa telebisyon. Wala sang dugang nga alawans ang manunudlo para sa dugang nga trabaho. Wala man sila ginhatagan sang suporta kag pondo para maproteksyunan ang kaugalingon sa Covid-19. Ang mga manunudlo ang nag-abaga sang kapalpakan sang DepEd.

Palaabuton sang pumuluyo

Indi matabunan sang rehimen ang kamatuoran nga kontra-pumuluyo ang ila programa sa edukasyon sa tunga sang pandemya. Ang mga ginikanan, manunudlo, kag estudyante ang naga-antus sa gindali-dali kag palpak nga *distance learning*. Naga-imponer lamang sang mga programa ang gobyerno

nga wala sang konsiderasyon sa pumuluyo.

Nangin bungol ang gobyerno sa mga panawagan sang mga eskperto kag progresibo nga grupo para mahanda ang pag-abre sang klase. Nagakadapat nga gin-una sang gobyerno ang paghanda sang mga dugang nga klasrum, pagdugang sang mga manunudlo, nars kag doktor, kag pagpatindog sang mga pasilidad sa sanitasyon sa mga buluthuan agud matigayon ang personal nga pamaagi sang pagtudlo. Bangud sa pagpatumbaya sang gobyerno, nadugangan lamang ang mga problema sang pumuluyo.

Nagakadapat nga sukton ang kriminal nga pagpatumbaya sang gobyerno kag paglapas sini sa kinamatarung sa edukasyon. Kinahanglan nga maghugpong ang mga pamatan-on kag iduso ang ila kinamatarong agud maagum nila ang mga serbisyo nga nagakadapat para sa ila. Sa paghiliusa, militante kag kolektibo nga paghulag, maangkon ang mga kadalag-an. **#DD**

MGA BALITA

Oktubre: bulan sang mangunguma

Madinalag-on nga natigayon sang mga mangunguma ang pungsodnon nga mga protesta batok sa gutom kag inhustisya sa bilog nga bulan sang Oktubre. Bulan sang Mangunguma ang Oktubre kag Pangkalibutanon nga Adlaw sang Gutom ang Oktubre 16.

Ang mga mangunguma ang isa sa mga pinaka-apektado sang militarista nga *lockdown* sang gobyerno sa pagdalasa sang Covid-19 pandemya. Madamo sang ila mga produkto-agrikultural ang wala nabaligya sa merkado kag nadunot na lamang. Asta sa subong, wala man nakatibawas ang mga mangunguma sa pagkapierde nga gintuga sang Rice Liberalization Law. Nagalab-ot sa ₱28,000.00 tubtob ₱30,000.00 ang pierde sang tagasa ka mangunguma sa una nga tuig sang pagpatuman sang layi. Subong nga bulan, nadugangan ang pagkaputo sang mga mangunguma sa Capiz, Iloilo kag Antique sang magtibusok ang presyo sang palay sa ₱10-12 kada kilo.

Sang Oktubre 21, linibo nga mga mangunguma ang nagmartsa sa Mendiola halin sa Bataan, Bulacan, Cavite, Pampanga, kag Rizal upod ang mga mangingisda halin sa Tarlac. Nakigbahin man ang mga mangunguma kag iban nga sektor halin sa probinsiya sang Albay, Camarines Sur, Cebu, Negros, Masbate, kag Sorsogon sa nasambit nga hublag protesta. Bitbit sang mga mangunguma ang mga panawagan nga subsidyo sa produksyon, pagpataas sang presyo sang palay, ayuda sa panahon sang tigbalaskug kag *fishing ban* kag pagbalik sang *coco levy funds* sa mga mangunguma. Sa Batangas naman nagtipon ang mga mangunguma kag mangingisda para pamatukan ang malaparan nga pagkambyo-gamit sang duta ukon *land conversion* nga maga-pagpalayas sa mga mangunguma kag mangingisda sa ila puluy-an.

Gin-isa-isa sang mga mangunguma ang krimen ni Duterte: bilang representante sang mga agalon mayduta kag dalagku nga negosyante nga responsable sa nagaluntad nga kaimulon sang mga pumuluyo kag mangunguma, pagbalewala sang matuod-tuod nga reporma sa duta kag libre nga

pagpanagtag sini, pagpasar sang Rice Liberalization Law nga nagapatay sa industriya sang bugas sa pungsod, paglunsar sang terorismo kag kakugmat sa kaumhan paagi sa militarisasyon, kag ang pagpatay sini sa 277 ka mga mangunguma nga palalaon pa sang pagpasar sini sang Anti-Terror Law.

Sa Panay, ginpangunahan sang Paghugpong sang mga Mangunguma sa Panay kag Guimaras (PAMANGGAS) ang mga protesta sa Aklan, Capiz, kag Iloilo. Gintigayon sang grupo ang nagkalain-lain nga mga aktibidad para iduso ang kinamatarong sang mga mangunguma kag mangingisda nga biktima sang kriminal nga pagpatumbaya sang gobyerno. **#DD**

Ayuda para sa mga mangingisda

Nakigsugilanon ang grupo nga PAMANGGAS sa Bureau of Fisheries and Aquatic Resources Regional Office 6 sa Iloilo City sadtong Oktubre 16 para magdemanda sang ayuda para sa mga mangingisda nga apektado sang tig-balaskog kag *fishing ban* sa Visayan Sea.

Indi makapalawod sa malawig nga panahon ang mga magagmay nga mangingisda sa panahon sang tig-balaskog kag pagtuhaw sang asud-asod nga mga bagyo. Labi man sila nga apektado sang pagdumili sang pagpangisda ukon *fishing ban* sa Visayan Sea nga nagabug-os sa Nasidlangan nga kadagatan sang Panay.

Suno sa PAMANGGAS, ₱3,000.00 kada bulan ang nadula sa kita sang mga mangingisda umpisa sadtong Disyembre 2019 tubtob sa implementasyon sang militarista nga *lockdown* sang gobyerno. Nagsaka man ang presyo sang mga kagamitan sa pagpangisda kag nagdata ang mga indi patas nga pautang matapos ang bagyo Ursula sadtong 2019 suno sa grupo.

Sa Capiz, nagprotesta ang mga mangingisda sa gobyerno lokal para sa gilayon nga ayuda sa tigbalaskog.

Bangud sa militante, kolektibo kag tayuyon nga mga paghulag, naagum na sang mga mangingisda sa Roxas City ang ayuda para sa tig-balaskog sadtong ulihi nga bahin sang Oktubre. **#DD**

Peke nga NGO sang militar, ginpakamalaot

Ginpakamalaot sang National Democratic Front-Panay ang pagtukod sang 3ID-PA kag Task Force to End Local Communist Armed Conflict (TF-ELCAC) sang *government-organized non-government organization* (GONGO) sa Ajuy, Iloilo.

Sa pahayag ni Concha Araneta, tigpamaba sang NDF-Panay, nagaguwa nga masako ang militar kag TF-ELCAC sa paghimo sang mga peke nga balita, peke nga *surrender*, peke nga engkwentro, peke nga mga *social media account*, kag subong, peke nga NGO.

Peligroso ang pagtukod sang mga GONGO kag labi nga nagapakitid sa mga kinamatarong sang pumuluyo suno kay Araneta.

Madulaan sang kahigayunan nga makapabutyag sang matuod nga sentimyento ang mga imol bangud sa pagtukod sang militar sang ila GONGO nga magarepresentar sa mga pumuluyo sa gobyerno. Pagadulaon sang mga GONGO ang tingog sang mga imol sa mga proseso sang gobyerno kag mas mapahapos ang kurapsyon sang militar sa mga nagkalain-lain nga proyekto.

Suno kay Araneta, pagagamiton sang militar kag TF-ELCAC ang mga GONGO para magmanupaktura sang peke nga suporta halin sa kuno abi imol nga pumuluyo sa mga kontra-insurhensya nga programa sang gobyerno. Pagatabunan man sang mga GONGO ang mga kalakasan nga ginahimo sang militar sa mga baryo kag kabanwahanan.

Katuyuan sang mga GONGO nga magtuga sang kinagamo kag inaway sa tunga sang mga pumuluyo para madula ang ila paghiliusa. Sa iban nga pungsod, gingamit ang mga ini sang mga kurap nga diktador para pahugon kag pahipuson ang mga progresibo nga pumuluyo.

Bisan pa man nagasingki ang kampaniya sang pagpaniplang sang militar, nagapadayon ang pag-baskog sang rebolusyonaryo nga kahublagan sa Panay. Naga-agum ang hublag sang malapad kag wala-kakapoy nga suporta halin sa pumuluyo, suno kay Araneta. **#DD**

Manggad ni Duterte, ginatago sa publiko

Mangin mabudlay na nga makita kag mausisa sang publiko ang Statement of Assets, Liabilities and Net Worth (SALN) ukon deklarasyon sang manggad sang mga pampubliko nga opisyal matapos magpaguwa sang bag-o nga pagsulundan ang mga naga-kostudiya sini.

Sa ginpaguwa nga pagsulundan sang Ombudsman sang Oktubre 21, gindumili na ang mga pagusisa sang publiko kag midya sa mga SALN kon wala sang pahanugot sang nagdeklarar sini. Sa nagligad nga 30 nga tuig, subong lamang, sa idalum sang pagginahom ni Duterte, gindumili ang pagusisa sa mga SALN sang mga opisyal sang gobyerno.

Ginkakibot sang Philippine Center for Investigative Journalism (PCIJ) ang bag-o nga tikang sang Ombudsman. Pila ka bes na nga wala ginhatagan sang kopya sang SALN ni Duterte ang PCIJ bisan pa man sunud-sunod ang mga rekwest sini. Suno sa grupo, nangin sekreto na sa publiko ang manggad ni Duterte.

Nahibal-an nga malapit kay Duterte ang nagapamuno sa Ombudsman nga si Samuel Martires. Gin-appoint ni Duterte si Martires sadtong 2017 sa Supreme Court kag sang 2018 sa opisina sang Ombudsman.

Sa pagpanalawsaw nga ginpaguwa sang PCIJ sang nagligad nga tuig, natukiban sini nga naghobok ang manggad ni Duterte umpisa mangin mayor ini sa Davao City. Halin 1998, malapit sa 29 milyon na ang pagsaka sang manggad ni Duterte. Nagdaku man ang manggad sang iya mga bata nga sanday Sara kag Paolo Duterte. **#DD**

Anay aktibista, ginagamit sang militar batok sa mga progresibo

Naggwa si Jeffrey Celiz nga nagagamit sang ngalan nga Eric Almendras sa mga programa sang militar kag nagapahayag sa midya sang pagpakalain sa mga progresibo nga organisasyon.

Si Jeffrey Celiz ang anay tagpamaba sang grupo nga Bagong Alyansang Makabayan (BAYAN)-Panay. Nangin tigpamaba man si Celiz sang daan nga

mayor nga si Jed Mabilog sang syudad sang Iloilo sadtong 2013.

Ginasulit-sulit ni Celiz ang ginahambal sang iya amo nga si Parlade sa pagbansag sa rebolusyonaryo nga kahublagan bilang terorista nga hubon. Kabaylo sang iya pagbaliskad, ginagamit sang AFP si Celiz para sa kampanya sa pagpang-red tag sang mga aktibista kag malisyoso nga pagbansag sang ligal demokratiko nga organisasyon bilang mga

front organizations sang CPP-NPA-NDF.

Suno sa pumuluyo nga nakakilala sa iya indi mapatihan, nagasaligmato kag puro mga kabutigan ang mga ginapahayag ni Celiz. Isa na diri ang pag-ako ni Celiz nga estudyante siya sang University of the Philippines Diliman sang marekluta bilang aktibista sa baylo West Visayas State University sa Iloilo. **#DD**

13th-month pay, dapat ihatag sa mamumugon- CPP

Nagpahayag ang Communist Party of the Philippines (CPP) nga dapat ihatag sang mga kompanya ang 13th-month pay sa ila mga mamumugon.

Ginpasugtan sang gobyerno ni Duterte ang mga kapitalista nga indi maghatag sang bonus sa ila mga mamumugon matapos magpahayag ang Employers Confederation of the Philippines nga indi makabaton sang 13th-month pay ang kapin duha ka milyon nga mamumugon.

Sa pahayag ni Marco L. Valbuena, chief information officer sang CPP, nangin klaro ang pagpatumbaya sang gobyerno ni Duterte sa mga mamumugon nga apektado sang Covid-19 pandemya.

Wala nahuya sa mga mamumugon ang gobyerno ni Duterte nga naga-gastar sang bilyon nga pondo para sa pork barrel kag ginahilway sa pagbayad sang buhis ang mga dalagku nga kapitalista, suno kay Valbuena.

Sang nagligad nga bulan, nagpanawagan na ang mga mamumugon nga dapat salbaron sang gobyerno ang mga *micro, small, kag medium enterprises* nga na-apektuhan sang militarista nga *lockdown* sa bilog nga pungsod kag hatagan sang ayuda ang mga mamumugon. #DD

Gobyerno ni Duterte responsable sa pagkapatay ni Baby River

Nagtaliwan na si Baby River, 3-month old nga bata sang *political prisoner* nga si Raena Mae Nasino sadtong Oktubre 9. Napatay si Baby River bangud sa *acute respiratory distress syndrome*. Nangin maluya ang lapsag matapos pwersahan nga ginseparar sang gobyerno sa iya iloy sang duha ka bulan pa lamang.

Istap sang KADAMAY si Nasino kag ilegal nga gin-aresto sang PNP sadtong Nobyembre 2019 kag gin-akusaran sang mga himu-himo nga kaso.

Ginseparar ang mag-ilyo sadtong Agosto 13, bisan pa man nag-apelar kag nagpasaka sang *motion for reconsideration* sa korte ang pamilya ni Nasino. Nagpahayag si Nasino nga atipanon niya si Baby River sa ospital ukon *jail nursery* para mahatagan niya sang gatas ang lapsag.

Wala ginpahanugutan sang Manila City Jail ang apelar ni Nasino. Wala man ginpahanugutan sang gobyerno si Nasino nga makabisita kay Baby River bisan pa man naga-lala ang balatian sang lapsag.

Madamo sang pumuluyo ang nagkondenar sa indi maki-tawo nga pagtratar sang gobyerno sa mag-ilyo.

Napatay si Baby River nga wala makit-an sang iya iloy. Ginpunggan pa sang Manila City Jail si Nasino nga magtambong sa haya kag lubong sang iya bata. #DD

Protesta sa pag-abre sang klase

Nanindugan ang mga progresibo nga pamatan-on upod ang ila mga ginikanan kag mga manunudlo sa Iloilo nga buksan sang Department of Education (DepEd) ang mga buluthuan kag ipaseguro ang seguridad sa ikaayong-lawas sang mga estudyante.

Sang Oktubre 5, naghiwat sang protesta ang Rise for Education-Panay sa DepEd Division of Iloilo

City kadungan sang komemorasyon sang adlaw sang mga manunudlo kag pag-abre sang klase.

Sa pahayag sang grupo, masarangan sang gobyerno nga buksan ang mga buluthuan kon pahalugan ang mga klasrum, dugangan ang mga pasilidad kaangay sang *sanitation areas* kag *clinics*, kag dugangan ang mga doktor kag nars.

Nagapabilin nga basehan nga kinamatarung kag serbisyo ang edukasyon bisan pa man may pandemya sang Covid-19. Trabaho sang gobyerno nga pahapuson kag himuon nga libre ang edukasyon sa tunga sang pandemya, suno sa grupo.

Nagpaguwa man sang pahayag ang United Nations Children's Fund nga dapat hatagan sang importansya sang gobyerno ang pagbukas sang pisikal nga mga klase agud indi ma-untat ang edukasyon sang mga kabataan. #DD

Litik sa tunga sang wala- paghiliusa nga alyansa ni Duterte

Nangin hayagan ang banggianay sa tunga sang mga alyado ni Duterte sa pagpangita sang bag-o nga *speaker of the house* sa Kongreso. Nagdis-uganay sanday Taguig City kongresman Alan Peter Cayetano kag Marinduque kongresman Lord Allan Velasco sa posisyon. Mga suod nga tinawo ni Duterte ang duha ka kongresista.

Nagpasugot sanday Cayetano kag Velasco sa partehanay sa termino nga gin-areglo ni Duterte para sa ila sang magbukas ang ika-18 nga Kongreso sadtong Hulyo 2019. Sa ila areglo, mauna nga mangin speaker si Cayetano kag buslan ni Velasco matapos ang una nga 15 nga bulan sa pwesto.

Nagpahayag nga indi magpanaog sa posisyon si Cayetano rason sang kinagamo sa tunga sang mga alyado sini. Gina-istoryahan sa Kongreso ang badyet para sa madason nga tuig sang nangin hayagan ang ila banggianay.

Gina-awayan sang duha ang partehanay sa ₱397 bilyon nga *pork barrel* nga uyat sang Department of Public Works and Highways. Nagareklamo ang kampo ni Velasco sa indi patas nga alokasyon sang pondo para sa mga proyekto sa imprastuktura. Ginakwestyon ni Velasco ang ₱11.1

bilyon nga parte sang distrito ni Cayetano sa Taguig samtang ₱2 bilyon lamang ang mabaton sang mga indi niya kaalyado. #DD

kag ₱11 bilyon sa mga alyado sini sa Camarines Sur

Pagtatap sa pasyente nga may hilanat

(Kontribusyon ni Ka Ysa Estes kag sang pangrehiyon nga istap medikal sang PKP-Panay)

Ang hilanat (*fever*) ukon pagtaas sang temperatura natural nga reaksyon sang lawas para mabatuan ang isa ka nagaluntad nga impeksyon nga dala sang mga mikrobyo kaangay sang bayrus kag bakteryang. Ang hilanat indi balatian, kundi isa lamang ka sintoma sang lain-lain nga masakit nga masami makalalaton. Kon gamitan naton sang termometro, mahambal nga may hilanat ang isa ka tawo kon ang temperatura niya naglapaw sa 37.8 sentigrado. Magluwas nga mainit ang panit, mahibal-an nga may hilanat kon mainit ang mga mata, mainit ang paginhawa kag pag-ihi.

Sa masami, upod sang hilanat ang iban pa nga mga sintoma sang balatian pareho sang pagluya sang lawas, pagsakit sang ulo, pagpalanakit sang kalawasan kag luta-lutahan, paglingin sang ulo kag pagsuka ukon pagsakit sang tiyan. Pwede man nga maghilanat kon madulaan sang madamo nga tubig sa lawas bangud sang paglupot ukon *dehydration*. May mga kaso man sang hilanat sa may mga balatian nga *autoimmune* pareho sang *rheumatoid arthritis* o *systemic lupus erythromatosus*, kanser kag iban pa.

Matuhay sa tatlo nga klase ang hilanat: manubo, kasarangan, kag mataas. Ang manubo nga hilanat nagalab-ot sa 37.8-38°C. Resulta ini sang mga impeksyon sa pilas, pugsang kag pag-nana, ngipon nga may nana, impeksyon sa dulunggan, kag sip-on. Ang kasarangan nga hilanat nagalab-ot sa 38-39°C. Posible nga may tuberkulosis, impeksyon sa alagyan sang ihi ukon trangkaso, ang nagabatyag. Ang mataas nga hilanat nagalab-ot sa 39°C kag masobra pa. Posible nga may tipdas, pulmonya, tipus, malarya, *tonsillitis*, *meningitis*, kag *leptospirosis* ang nagabatyag.

Mga posibilidad lamang ang mga nasambit nga balatian nga nagadala sang hilanat. Kinahanglan nga matumod ang nagatuga sang hilanat para sa ensakto nga pagbulong sang balatian.

Para ma-alibyuhan ang hilanat:

1. Himuon nga komportable ang pasyente.
2. Ibutang ang pasyente sa kwarto nga indi mainit kag bukas ang mga bintana para makasulod ang preska nga hangin.
3. Pasuksokan sang manipis nga bayo samtang wala ginapabay-an nga malamigan.

4. Pagpainom sang madamo nga tubig.

5. Sibinan sang matugnaw nga tubig nga ginpatuluan sang pila ka patak nga alkohol (manubo pa sa 38 sentigrado).

6. Para mapanubo ang temperatura, pwede nga butangan sang saha sang saging ukon ginbukbok nga yelo nga ginputos sa matinlo nga tela sa agtang, kilid sang lawas, tiyan kag batiis.

7. Kon ang temperatura sang lawas naglab-ot sa 37.8°C sentigrado ukon masobra pa, patumaron sang *paracetamol*.

Dosis sang paracetamol:

Tigulang: 1 ka tableta (500 mg) kada apat ka oras.

8-13 ka tuig: 1/2 (tungang sa tableta) kada apat ka oras.

4-7 ka tuig: 1/4 (gintungang sa apat ka bahin) kada apat ka oras.

1-3 ka tuig: 1/8 (gintungang sa walo ka bahin) kada apat ka oras.

Pinakaamyong maggamit sang sirup (*suspension*) para sa magagmay nga mga bata.

Luwas sa paracetamol, pwede nga gamiton ang lagundi sa porma sang sirup ukon ginlaga nga dahon para sa may mga hilanat.

Delikado ang mataas nga hilanat kon indi dayon mapanubo. Pwede ini nga mangin kabangdanan sang konbulsyon labi na gid sa mga bata nga wala pa naglab-ot sa 6 ka tuig. Kon tama na gid ka taas ang hilanat (40 sentigrado ukon masobra pa) dapat ini mapanubo dayon.

Sa subong nga panahon, sari-sari nga mga balatian ang nagatuhaw. Pwede nga magtuga sang impeksyon kag balatian ang mga bayrus, bakteryang, *fungus* kag parasito.

Ang malawig nga pagpatumbaya sang rehimeng US-Duterte sa ikaayong lawas sang publiko kag sang iya pagkasakon sa manggad, ang rason sang pagaantus ang kadam-an nga pumuluyo. Madamo sang mga imol nga Pilipino nga nagakalamatay sa mga simple nga balatian nga sarang mabulong. Wala sang libre nga serbisyo sa ikaayong lawas, mabudlay ang akses sa mga basehan nga bulong, kag mahal ang bili sang mga masustansya nga pagkaon. Indi hamak nga pagpabaya sa subong ang ginahimo ni Duterte bisan pa man nagalala na ang pagpanghalit sang Covid-19 nga pandemya. Wala ini sa bungog sang

sakon, dalok-dalok, kriminal kag butigon nga klase sang presidente.

Gani ang pumuluyo dapat mag-isa, batuan ang pagpamintas kag pagpabaya sang rehimen nga US-Duterte. Isinggitan ang kinamatarung sa pag-angkon

sang libre serbisyo, pagpadayon sang paghatag sang ayuda sa mga nahalitan sang pandemya. Labaw sa tanan, magpakigbahin kag mag-amot sa sa armado nga pagbato para sa kahilwayan kag kabuganaan!
#DD

BINALAYBAY

Determinasyon labi nga palig-unon

Ni Arturo Bolivar

Ang aton sinumpaang sa bandilang pula
Panaad naton sa malapad nga masa.
Nga aton isulong ang interes nila.
Bisan ang kabuhi naton ihalad ta.

Indi malipud ang mga kabudlayan.
Kasakit kag kahapdi nga mabatyagan.
Sa aton pag-usoy sa maduguon nga dalan.
Agud aton malab-ot ang handum nga kahilwayan.

Sa nagabayon nga dalimuos kag bagyo sa aton.
Uyatan ang armas kag determinasyon.
Labing hawiran sa tanan nga tinion.
Kag maghimud-os sa pagrebolusyon.

Bangud nakasandig sa aton ang kahilwayan.
Sa kamot sang sarot sa aton katilingban.
Kita ang magarumpag sang ila ginharian.
Agud ang garuk nga sistema aton maislan.

HORRORSCOPE

Libra, Sept. 23–Oct. 23: Ang imo puro nga kalainan pagatumbasan sang puro man nga kamalasan. Wala na sang kapatawaran ang imo kasal-anan sa sini nga kabuhi. Hinay-hinay sa pagkaon, ilabi sa pag-order sa mga restawran. Maga-abot ang adlaw nga ang menu nga iduhol sa imo indi menu sang pagkaon kundi menu sang kon paano ka mapatay. Indi ka makaluwas, kinahanglan mo magpili sang bisan isa. Indi ikaw makibot kay ang tanan nga nakasulat sa menu nahibal-an mo na – ini ang mga pamaagi sang pagpatay nga ginhimo mo sa ginatos nga masa kag kaupod nga ginpatay mo. Sige, pili ka na. May unlimited kag eat all you can option ka pa.

(Kilala nga mga berdugo pasista kag pasista nga ginbun-ag sa sini nga signos: Lt. Col. Jovie Espenido)

REBANEK

Debate

Isa sang kinaiya ni Ka Toray ang makigdebate ukon makigbais. Kag indi basta-basta magpapyirde labi kon bag-uhanon nga kaupod ang kabais. Bisan wala diri wala didto ang iya mga punto.

Ang ini nga kinaiya sang

kaupod bistado na sang masa kag kon kaisa hungod nila nga ginasunlog ini. Isa sadto ka adlaw samtang ara si Ka Toray sa balay sang masa umagi ang isa ka negosyante sang baroto. Palomar ang ngalan sang negosyante kag taga-banwa.

Bangod taga-banwa kag ara siya sa bukid nagagwa ang iya pagkahambog kag pagkatikalon. Pareho ni Ka Toray palabais man kag paborito nga topiko bahin sa relihiyon kag dugang pa hanggod man it limog kon maghambal.

Sa kinaandan, sumaka si Palomar sa balay sang masa diin ara man si Ka Toray. Bangod nga may edad na kag naka-long pants kag nakapomada pa, kag sekreto nakasukbit ang paltik nga .38, paglaum ni Palomar ordinaryo nga sibilyan ang iya kaatubang.

Kag matuod, sa wala magdugay halin sa estorya sang baroto amat-amat nga sumaylo na ini sa relihiyon. Nag-umpisa na wali si Palomar nga daw kon sin-o nga otoridad sang bibliya samtang wala man pahuway ang pasiplat sang mga masa kay Ka Toray nga nagahulat nga baison na si Palomar.

Kag sa wala magdugay nag-umpisa ang ginahulat nga debate. Ginamitan ni Ka Toray sang materyalismong dialektiko (MD) si Palomar para pamatud-an ang idealismo sang relihiyon.

Ugaling nagabalos man si Palomar kag daw indi makadusdos ang MD ni Ka Toray.

Kag sa ginalauman, lumawig ang debate; kag ang malain pa kay nagdamo na gid ang masa nga nagapamati kag ara pa abi ang gina-pakyutan ni

Ka Toray nga tin-edyer nga dalaga.

Ginapamalhas sila nga duha pero grabe ang pamalhas ni Ka Toray.

Sang ulihi may nadumduman nga taktika si Ka Toray. Samtang nagadusdusanay sila sang punto, daw sa wala lang kuno abi ginhungod niya nga gin-alsa ang iya polo para maglabaw ang pila ka nahot nga bala sa iya hawak kag dayon takilid nga nagasandiay para makita ni Palomar ang bukol sang sukbit nga .38.

Kag wala siya magsala. Nadeparahan matuod ni Palomar ang luyag niya ipakita. Daw gulpi lang binuhusan sang tubig si Palomar; nangluspapad kag gulpi nagkanay ang limog kag nadulaan tono ang panghambal. NPA gali ang iya kadebate.

Ang sunod na lamang nga mabungat ni Palomar amo ang "tama, husto" kag amat-amat bumalik ang topiko sa baroto.

"Ti man", kumod ni Ka Toray. Wala magdugay naglisensya na si Palomar nga manaog. Deretso nga nanaog nga wala bulubalikid.

Paglayo ni Palomar nagkirinadlaw ang mga masa kag hinambalan si Ka Toray nga: " Tay, kadaya kanimo". "Hungh.." lamho lang ni Ka Toray.

HULATON ANG MADASON NGA MGA REBOLUSYONARYONG ANEKDOTA SA MASUNOD NGA ISYU SANG DABA-DABA

CADUY

CADUY

SANG DAMLAG LANG WALA BUGTO ANG LAWAY SANG ILUSYONADO NGA ARMY SA PAGPABUGAL SANG ILA ACCOMPLISHMENTS KONTRA SA KAHUBLAGAN

FAKE NEWS...ESTE GUD NEWS. MADAMO NA ANG BARANGAY NGA NA-CLEAR SA TERRORISTANG NPA SA PANAY KAG NEGROS. MALUYA NA SILA.

NTF-ELCAC PANAY

KAG SA AMON BULSA...AY INDI GALI...SA MGA BARANGAY NGA INI MAGATUPA ANG MILYON-MILYON NGA PROYEKTO HALIN SA GOBERNO

PERO SA LIKOD WALA UNTAT ANG PAMAHUG SANG NTF-ELCAC KAG AFP SA MGA BARYO NGA ILA GINADEKLARAR NGA CLEARED O THREATENED

KON PAMNON NINYO TUBIG ANG NPA KASOHAN KAMO. KAG KON MABAL-AN NAMON NGA GASUPORTA KAMO SUNOGON NAMON ANG PALAY NINYO NGA ARA SA INYO MGA UMA

INDI TANA HUSTO DANG INYO GINABUHAT SIR AH. MAYAD NGA MAPULI NA LANG KAMI SANGSA MAMATI SA INYO. GINAGUTOM NA KAMI KAG MALAYO PA AMON PULIAN.

PERO PILA PA LANG KA ADLAW NILA NGA LIBOD KAG PAGPAMAHUG-PAHUG SA PUMULUYO SA KABUKIRAN SANG TAPAZ NAAMBUSAN NAMAN SILA SANG NPA.

MAINIT NGA BALITA! TROPA SANG MILITAR NGA GINAREKLAMO SANG NPA SANGTANG NAGALIBOT PARA MAGPULONG-PULONG SA MGA BARYO ANGUT SA NTF-ELCAC KAG ANTI-TERROR LAW!

TE, MERISE SANG ARMY. WALA PA GANI MAGMALA LAWAY NILA SA PAGBINUTIG KAG PAGTINIKAL GINLAMPOS NA SA ILA SANG PUMULUYO ANG KAMATUORAN. BISAN ANO NILA KA PAMAHUG MAGABATO ANG PUMULUYO PAAGI SA ILA TUNAY NGA HANGAWAY. ANG BAG-ONG HANGAWAY SANG BANWA

PRAAK
PAKI PAKI PAKI!
AMBUS!
AMBUS!

